



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homo Christianus In Sua Lege Institutus. Sive Discursus Morales

Qvibus Totvm Hominis Christiani Officivm Explicatvr; Quidque is fugere,
quid agere debeat, quàm exactiſimè traditur

Segneri, Paolo

Augustæ Vindellicorum ; Dilingæ, 1695

Discursus IX. De Imprecationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45964](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45964)

DISCURSUS IX.

De Imprecationibus.

I. **M**entes ignivomi non temper supremo ex orificio flammis Cælum versùs evibrant, sed non semel quæsito alibi exitu ex latere sulphuream illam & piccam pestem, quam intimo sinu fovent, subiectos in agros ac villas effundunt. Nec dispar hominum irâ exardescientium conditio mihi esse videtur. Non semper blasphemii cælum irati petunt; sed crebrò, velut ex latere, in terras, nunc in familiares, & domesticos, nunc in alienos terribilium execrationum coluviem profundunt: quæ & ipsa sulphurea ac bituminosa appellari potest, cum tantâ urendi ac nocendi vi polleat. Postquam igitur vidimus, quam detestabiles sint blasphemantium linguæ, res postulat, ut pari modo perpendamus, quàm linguæ tor execrationum & imprecationum feraces, quas crebrius etiam quàm blasphemantium sacrilegia audire est, omni & ipsa vituperio digna sint. Propositum igitur est demonstrare, quòd plurimum referat, linguam freno in his imprecationibus proferendis moderari, duas maximè ob causas, quia nimirum plurimum non rarò damni ijs afferunt, contra quos vibrantur. Nunquam autem non sunt perniciosissima illis, à quibus proferuntur.

II. Ea verborum divinatorum vis est, ut quod dicunt efficiant: *Ipsè dixit, & facta sunt.* Si nivem Deus nigram diceret, illa carbone nigrior evaderet: Si carbonem diceret album; hic confestim candore nivibus certaret. Videre hoc est diebus singulis in Sacramentis, in quibus, quidquid minister Dei nomine dicit, id ipsum confestim efficit. Unde si panem is in manus sumat, & Christi nomine pronuntiet: *Hoc est corpus meum*, facit, ut, quod antea panis erat, momento illo panis esse desinat, & Christi Corpus fiat. Hoc igitur loqui verè divinum est; facere loquendo: atque hunc Dei *Sermonem* S. Ambrosius *De Sacramentorum* dicit. Sicut igitur, cui *1.4.c.4.* bene precatur Deus, is confestim omni bonorum genere repletur; ita in illum omnia mala catervatim irrunt, cui Deus maledicit. *A facis Ier. 23. maledictionis luxit Terra.* Talem vim *10.* humano sermone non inesse certum est: imò quo ferè plus homines clamant & vociferantur, hoc efficiunt minus; & quò latrant vehementius, hoc ostendunt apertius, se canum instar rabidorum quidem, sed annis gravium, edentulos esse. *Indignatio Is. 16.6. eius plus quàm fortitudo eius.* Voluit tamen Deus ut humanus quoque sermo non

non semel efficeret, quod precabatur malum; Tales fuerunt Vatis Elisæi voces, qui cum vix imprecatus malum esset pueris parvulis, qui ad insultandum ipsi egressi fuerant, vidit eos sine morâ à duobus ursis, suis ex speluncis erumpentibus, discerpi ac dilaniari uniuersos. Et hanc vim Deus verbis fervorum suorum fidelium confert, cum satis nôrit, eos ad imprecandum aliis non nocendi, sed iuandi & commodandi studio duci: nam etsi, quod optant, malum noceat corpori, Animæ tamen multum affert emolumenti. Sanctus Innocentius Abbas, cum Filium, quem antequam divino se manciparet obsequio, genuerat, gravi se flagitio impiantem offendisset, ad Deum conversus: Mitte, aiebat, mitte ô Deus ex Orco spiritum aliquem, qui animæ bono, corporis autem supplicio in hunc filium meum invadat, quem non pudet tuis, ô summe Pater, iussis & imperiis repugnare. Res mira! vix vir Sanctus loqui desierat, cum Iuvenem illum hospes infernalis inyasit tanto furore, ut necesse fuerit vinculis illum constringere, quin vel tantillum Parens eâ removeretur: cum charius huic esset, videre illum luctantem cum malo Dæmone, quàm à blandiente suâ carne prostratum. Nec miror, tantum virtutis à Deo seruis suis communicari, cum eâdem operâ, dum precantur malè, bene simul precentur. *Judicavi tradere hujusmodi sabana in*

1. Cor. 5. interitum carnis, ut spiritus saluus fiat.

III. Mirabilis illud est, quod Deus vim ejusmodi illorum quoque verbis conferat, qui supra hominum vulgus virtute non assurgunt: confert tamen, iustis ad id iudiciis suis inductus, quæ adorare & revereri magis decet, quàm discere. In egenis, pupillis, viduis cur id faciat nò procul pereda est ratio, facit id ipsis defendèdis. Etsi enim miserum illi reprehèdi mereatur, quâdo aliis armis, quibus contra potentiorum vim se tueantur, destituti, linguâ vindictam petunt; non tamen idcirco exequi desinit Deus, quæ ipsi opprimentibus peccantur mala, ut qui opibus valent, dediscant eos despiciatui habere. *Non relinquo querentibus tibi retro maledicere, Ecclesiasticus monet, maledicentis enim tibi in amaritudine anima ex auditur deprecatio illius.* Ad hoc asserendum historiam audite, non parùm mirabilem, quæ vos doceat, iram inopum non contemnere. Sub annum sexagesimū sextum supra millestimum ducètesimū Margarita filia Hærici Ducis Brabantie Florèti Hollandiæ Comitiss uxor, stipem rogata à pauperculâ, quæ geminam prole uno partu effulsâ brachiis gestabat; eorum more, qui ad mensam ferulis instructissimam disfertè de jejuniis loquuntur, quod servare pensi non habent, cur, exprobrando dixit, si non habebas, unde te & liberos nascituros aleres, viro nubere temerè ausâ es? Misera mulier, pro stipem quam expectârat, hoc convitio onerata, irâ ita excaudit, ut ad Principem istam feminam conversa, faxit Deus, responderit, ut pro gemellis, quos ego peperci, tu tam multos parias, quot

annus

annus dies numerat. Quis crederet? Inhumana Princeps novem abinde mensibus die Veneris sancto trecentos sexaginta quatuor filios peperit, qui vivi omnes, etsi mole tam parva, ut cunctos catinus unus caperet, ad sacras undas delati, hisque tincti paulo post cum matre sua mortui sunt. Discite hinc, an operæ pretium sit attendere, quomodo cum egenis & miseris loquamur, & an Deus ratam habeat sententiam alicujus miseri contra eum, qui ejus calamitatem injuriâ illatâ exasperat.

IV. Neque tamen hoc alicujus momenti est, si comparetur virtuti, quam Deus contulit Imprecationibus Parentum contra liberos. Et quia hæc frequentes sunt, necesse est vos deditâ operâ circa has diligenter edoceam. Pleni sunt Annales funestis eventibus, qui abunde demonstrant, quæ inconsoletarum ejusmodi execrationum vis sit: unde vel Ethnici, solo naturali lumine collustrati, vehementer eas damnârunt. Plato septimo legum suarum libro prohibet, ne quisquam, quem prolem habere contigerit, unquam huic maledicat, ob eventus expectatione multo funestiores, quorum periculo præceptum ejusmodi ira liberos exponat. Hæc autem tanta & tam præsens vis tria meo judicio ad capita rectè revocari potest.

V. Primum est, quòd Deus hæc ratione tueri velit auctoritatem paternam, à discolorâ Juventute nullo sæpe respectu contemptam. Parentes in terris Dei locum obtinent: & his ut

nomen Parentis, ita & jus regendi suam sobolem commune Deus esse voluit. Jus autem & Auctoritas ejusmodi, quam impunè alij non reverentur, vix vel in Theatro locum decentem obtinet. Deus proinde ad illam inter hominem stabiliendam, ut quæ ad rectam sobolis educationem tantopere necessaria sit, non rarò de cælo ratas habet in omnium oculis imprecationes illas, justo dolore extortas, quas Parentes Dei Vicarij in terris proferunt.

VI. Alterum caput, ex quo vis his Imprecationibus tribuitur, est ipsa male consulta & præceptum Parentum temeritas, quæ meretur vel in innocente eorum sobole puniri. Non aliâ oliâ plagâ & supplicio immitiùs Deus in contumaciam Ægyptiorum animadvertit, quàm postremo, quòd fuit cædes omnium primogenitorum: hoc autem Deus eos affecit, ut cognosceretur, quousque divina se ejus justitia porrigeret; quòd nimirum vel in liberis eorum Parentes ad promeritam pœnam vocare possit. Sic Tertullianus observavit, qui argutè perpendit, Deum, cum perispecta ipsi sit Parentum propensio, quâ feruntur in bona liberis suis procuranda, & avertenda mala, minari Parentibus sceleratis calamitates liberorum, Parentibus autem, qui Deo obtemperant, polliceri bona in liberos conferenda, ut Parentes, si quos ad obediendum Deo non movet propriorum commodorum studium, moveat saltem ille amor, quo bona liberis suis optant. *Uti si Contra non Marc.*

Contra
Marc.

non sui, saltem liberorum amare, divinis legibus obtemperant: Quæ sunt antiqui illius Doctõris verba.

VII. Magni omnino momenti res ista est, & proinde conabor efficere, ut eam propè allequamini. Ponite igitur duplex penarum ac malorum genus inter nõs inveniri, quarum alia animam, corpus alia afficiant. Ma-

1.2.7.8.9.10.11.12.13.14.15.16.17.18.19.20.21.22.23.24.25.26.27.28.29.30.31.32.33.34.35.36.37.38.39.40.41.42.43.44.45.46.47.48.49.50.51.52.53.54.55.56.57.58.59.60.61.62.63.64.65.66.67.68.69.70.71.72.73.74.75.76.77.78.79.80.81.82.83.84.85.86.87.88.89.90.91.92.93.94.95.96.97.98.99.100.

lis, quibus anima punitur, ob Parentum delicta, si quidem S. Thomæ credimus, liberi ipsi à Deo non castigantur, nisi tum fortasse, cum & ipsi partem aliquam in parentum peccatis habent: & hoc sensu dixit Eze-

18. 20. chiel: *Filius non portabit iniquitatem Patris.* Ad alterum autem penarum genus quod attinet, eo sæpe liberi ob Parentum delicta puniuntur (ut pluribus locis Sacræ Literæ affirmant) & quidem nonnunquam usque in Ne-

potum nepotes, qui fermè ultimi esse solent, quos è se genitos intueri alicui

V. Abul. datur. Legibus humanis non ita fit. in c. 34. Hæ enim Parentum delicta in liberis Exod. 9. non puniunt, nisi sint lætæ Majestatis; in cæteris autem, quæ tam enormia non sunt, volunt non alios puniri, quàm qui re ipsa deliquerunt. Unus-

quisque ex suo ad misso sorti subicitur. l. C. vim. Sed neque Parentum promerita in in ff. de liberis humana Respublica remuneretur. Deus proinde, qui ut munificentia nullis limitibus definita majora, quàm homines possint, largitur pro rectè factis præmia, ita & malè facta gravioribus pœnis Justitiæ suæ infinita plectere potest, minatur, quòd Parentes sceleratos ad nepotes usque nepotum plectere velit, quia ipse

etiam pollicetur, quòd eorundem re-
Actè facta ad millefimam usque prog-
nem velic remunerari: unde cum
dixisset: *Ego sum Dominus Deus tuus, Et
visitans iniquitatem Patrum in filios, in
tertiam & quartam generationem eorum,
qui oderunt me: mox addidit: & fa-
cens misericordiam in millia his, qui
diligunt me & custodiunt præcepta mea:*
hoc perinde, ac illud eà causâ, ut
tanto vehementius Parentes impelle-
rentur ad bene agendum. Cæterùm
Ideo Filii pro peccatis Parentum puniun-
tur, ut à Peccatis Parentes abstineant,
quæ sunt S. Ambrosii verba, nam Pa-
ter plus afficitur injuriis filii sui, maxi-
mè quarum ipse author existat. Igitur
hanc S. Doctõris assertionem ad rem
nostram applicando, en alterum ca-
put, ob quod tantarum sunt virium
imprecationes, quibus Parentes liberis
suis optat mala, ut ipsi nimirum Pa-
rentes puniantur: & ex hoc fit, ut
execrationum ejusmodi vim experian-
tur non semel proles suavissima, quæ
suo cæteroque candore & innocentia
nullâ non benevolentia dignæ essent.

VIII. Minus ne certa hæc mea vo-
bis videtur assertio? historiam audi-
te, cujus sine tenero animi sensu me-
minisse non possum. In ditionis
Lucensis villâ aliquâ mulier filiolarum
suam octennem, cum bilis effervesce-
ret, his identidem verbis alloqueba-
tur: *Vade, ut lupi te devorent.* Con-
tigit autem feriata aliquâ die, parente
utroque in templam ad rem divinam
audiendum profecto, solam domi
manere filiolarum: cum ecce lupa, quæ
non procul inde in specu morabatur,
solam

folam præ ædium foribus puellulam conspicata, mordicus miscellam arripuit, & cum mediam è vestigio devorasset, quod supererat, in antrum suum tulit, eo catulos, teneros etiamnum pastura. Sacro peracto redit domum parens uterque infelicis puellulæ, & cum hanc non invenissent, ad eam quærendam quaqua versum mæsti discurrunt: & en, semitam quandam notant sanguineis guttis aspersam, quæ in silvam ducebat: hanc dum insistant, vestes primò sanguine tinctas & laceras reperiunt, mox etiam ad capile usque lupæ progressi lupinos inter catulos partem capitis, & alias miseras innocentissimæ cæteroquin puellulæ reliquias offendunt, eo uno nocentis, quòd matre esset genita, quæ lingua suæ moderari nesciret. Fuit hæc laniena adolescentulæ miseratione plena, cum facillè credi possit: ideo à Deo ætate illà tenerà sublatam è medio, ne cum annis materno magisterio ad maledicendum & ipsa proficeret: ad matrem quod spectat, fuit illa opus vindicis Dei Justitiæ, ut hoc illa quoque erudiretur, quanto opinione ipsius majus esset scelus, quod linguæ effrenis licentiâ admirat.

IX. Tertium denique caput, propter quod Deus ratas habet, & vim suam exerere vult diras & execrationes, quibus Parentes liberos execrantur, est ipsa liberorum noxa ac scelus: vult siquidem hac ratione palam facere Deus, & docere liberos, non aliâ ratione certius ipsos vitæ spatia prorogatos, quàm si Paren-

tes diligenter observent: *Honora Patrem tuum, & Matrem tuam, ut sit 20.12.1. longævus super terram.* Scribit S. Augustinus viduam fuisse decem libero- rum Matrem, ex quibus matres septem, femina tres: obfirmarant omnes hi animum ad non obtemperandum matri in re, quam ipsa imperaverat, unde Mater, in furorem & amentiam acta, hoc ipsis malum imprecata est: Nulla vobis unquam concedatur quies, quia Matrem, quæ suâ vos alvo gestavit, tam non finitis quietescere. Hanc ad vocem, tanquam horrendum tonitru, consternati liberi planè omnes totis cœperunt artibus contremiscere, & violentiâ tantâ agitari ac concuti, ut nunquam, ne quidem cum somnum capiebant; interquiescerent: pudore igitur suffusi deserrâ patriâ per omnes Romani Imperii Provincias oberrârunt, vivæ ubique testimonia virtutis, quam in immorigeros liberos Parentum diræ haberent. Tantem cum octonos vitæ in miseranda hac trepidandâ contumaciâ defecisset, superstites duo, mas unus, & una femina in Divi Stephani Hippone, ubi Episcopus erat Augustinus, ad sacrâ valetudinem pristinam, & ab irrequietâ illâ agitatione cessationem impetrârunt. An dubitatis porro, verene Deus dixerit, quòd sicut *Benedictio Patris firmat domos filiorum, ita maledictio Matris eradicat fundamenta.* *Eccl. 3.11.*

X. Vos interim Patres Matresque ex hac, quam recensui, historiâ, & ex multis, quas recensere possem, dicite, quàm frivola sit illa excusatio, quam

quam vestrae praecipiti iracundiae, & inconsultis diris praeteritis, dum dicitis: *Jam refractarios hodie liberos esse, ut non possitis non illis omnis generis mala precari.* Nam vel hac causa, quod refractarii, & ad omne scelus proclives sint, cavendum est vobis studiosius, ne adversa ipsis exoptetis cum sic paratissimi sint ad execrationum earum vim sentiendam. Equidem quo fomes est sicciior, & aridior, hoc citius & facilius ignem concipit, quem in eum conicitis; atque hac causa id cavendum vobis studiosè, ne hunc illi, inconsulti admoveatis. Et quamquam non statim prolatis ejusmodi diris fieri videatis, quod optatis, idcirco credendum est, bruta tantum esse ejusmodi fulmina. Haud sanè ita se res habet; non in ventum prolata illi verba sunt, quibus maledicitis: carbones sunt, qui ignem conceptum tam contumaciter fovent, ut vix unquam extinguatur. Carbones accensi ex Junipero non semel annum totum, etsi defossi in terrâ, extincti non sunt; vestrae autem dirae & execrationes metuo ne nonnunquam vim suam exetere pergant ad extremam usque & decrepitam aetatem eorum, quos estis execrati: quin propagare eam subinde poterunt ad seros usque posteros, sicut diximus solenne esse Justitiae Divinae, cum in posteris Majorum ac Genitorum delicta vult

plere. *Retribuam in sinum eorum iniquitates vestras, & iniquitates Patrum vestrorum simul.* Adde, quod si pravi vestri sunt liberi, ut dicitis, tam non sitis eos meliores reddituri diris

eos devovendo, ut semper potius se ipsis deteriores sint evaturi; cum non corporibus tantum, sed & animabus liberorum pestem maledicta illa afflent: *Nequissimi filii eorum, maledicta creatura eorum;* ut Sapientia divina loquitur: perinde ac si diceret: Progenies sunt hominum maledictorum suismet Parentibus: *maledicta creatura eorum;* atque idcirco mirum non est, si Parentes ipsi suos scelerum immanitate vincant. *Nequissimi Filii eorum.*

XI. Quàm igitur egregia est illa educatio, quâ Parentum aliqui castigare aliter liberos suos non norunt, quàm verbis? Spectant autem praecipue ad hanc catervam matres, quae quod virium habent minus ad feriendum, cum iustâ liberi detrectant, hoc sunt linguâ ad imprecandum promptiores. Aspidem marem ajunt duobus tantum dentibus instructam esse, cum famella quaternis armetur, ut videatur, natura docere nos voluisse, quanto procliviores ad maledicendum sint feminae, quàm viri; quae suis diris ipsas etiam aspides crudelitate vincunt cum aspides alienae tantum prolis malo dentibus armatae sint, feminae verò in suamet laeviant. Aequi non hæc ullâ ratione est vera liberorum educandorum norma, linguâ contra eos uti, cum manibus agere rem oporteat: *Stultitia colligata est in corde pueri,* ait per Sapientem Deus, *& virga disciplina fugabit eam.* Perinde ac si quæreret: Quod erit efficax remedium emendandae & expellendae ex animo filii stultitiae? & responderet ipse

ipse sibi. Non aliud, quàm manus
virgis armata. Ha enim non eicient
tantum illam, sed procul in fugam
agent: *Virga disciplina fugabit eam.*
Et verò discite his ipsis ex verbis,
quàm nullo jure conqueramini, libe-
ros vestros corrigi amplius non posse.
Spiritus Sanctus non asserit stultitiam
teneris liberorum mentibus insitam
quodammodo esse, & in ipsis haren-
tem visceribus, colligatam tantum affir-
mat, ut intelligant Parentes sedulâ e-
ducationis curâ & paternorum ex-
emplorum vi rumpi posse fines illos,
quibus alligata potius est, quam ad-
herescat. Sed hodie ea vivimus tem-
pora, quibus Parentes tam non ipsi
liberos puniunt, ut ne ferre quidem
possint eos à Præceptoribus ad com-
meritas penas vocari: & earum a-
vium more, quæ corporis sui præpin-
gui mole frangunt potius ova, quàm
vitalem illis calorem conferant, &
sensim animata excludant, ipsi quoque
mansuetudine parùm consultâ oppri-
munt potius sobolem suam, & orco
educant. Non mea sed Dei hæc ver-
ba sunt: *Tu virga percuties puerum &
animam ejus de Inferno liberabis.* Quâ
manu filium percutis, hæc cum arces
ab Inferno, ad quem non correctus
rectâ perget. Sed non ego jam eo-
rum probo feritatem & immanitatem
Parentum, qui non mitius liberos,
quàm faber incudem, assidue tundunt.
Hoc non est verberare eos eo modo,
quo Spiritus Sanctus, qui suavitatis
& moderationis Spiritus est, cædi eos
jubeat. Hinc videre est, quòd non di-
cat, baculo abigendam in fugam, quæ
R. P. Segneri Chriff. Instr. Tom. I.

in corde pueri colligata est, stultitiam,
sed *virgâ discipline*, ut doceat, corre-
ctionis poenam respondere debere fi-
ni, qui spectatur, qui non est occi-
dere, sed erudire filium: *Si percussis eum
virga, non morietur.* Illa potius
remedia salubria sunt, quæ naturæ
conveniunt, quàm quæ repugnant:
nec alia correctionis ratio est, quæ est
remedium delictorum: unde parvu-
lis liberis domandis ars eadem adhi-
benda, quæ equorum pullis; his ma-
nu unâ blandiri oportet, alterâ vir-
gam ostendere. Nunquam non præ
oculis habenda illa, propria ætatis,
judicii imbecillitas & inexperta sim-
plicitas, nec eadem desideranda à
cunctis domi exacta ad amussim di-
scipline ratio, ubi tam dispares ætate
inveniuntur, sicut ipsæ etiam leges
non easdem omnibus peccantibus po-
enas statuunt, sed aliàs pro ætate:
*Ætas tenella, aut florens, mitius
punitur.*

XII. Sed longius à semitâ me Pa-
rentes isti dicis tuis abduxerunt, qui-
bus ut remedio utuntur ad liberos
corrigendos, quod tamen ipso plerum-
que malo pejus est: etiam aliò hac oc-
casione evagatus sum. Redeamus
igitur ad id, quod nobis propositum est.
Abstinere profectò oportet, quoad
ejus licet, ab idiomate tam perniti-
bili ob mala, quæ inde in liberos
promanant, sed non minus abstinere
oportet eos etiam, qui Parentes non
sunt, ob perniciem, quàm aliis mor-
talibus accersunt. In sobole quidem
& crebrius, & manifestius apparet
detrimentum, quàm in aliis. Sed
non

non ideo nullum inferatur quia non apparet: nam vel ideo venenum linguarum istarum serpentinarum appellatum est venenum aspidum: *Pf. 13. 3. Venenum aspidum sub labiis eorum:* quia occidit, & non apparet. Si tamen dubium, quod aliis inferatur, malum à vitio tam fædo vos non absterreat saltem certum, quò vobismet nocetis, malum: malum enimverò majus illo, quod timere à vobis possint quicumque, quos identidem diris ejusmodi fulminatis.

II.

XIII. Atque ut certissimum habeatis, quod pronuntio, illud vobiscum animo reputate, quòd mala precari alteri, peccatum sit mortiferum, quoties illud aut mali, quod optatis, parvitas, aut animi, quod loquitur, parùm considerantis levitas non excusat. Vos quidem promptissimam habetis delicti vestri excusationem: *Pater, dicitis, prorupi in has diras precipitis ira impetu: non animo tantum damnatum re ipsa inferendi.* Sed in hac multa occurrunt, ex quibus non facile me extrico. Primò quidem, induci vix possum, ut credam, vos quoties irà concitamini, fixum semper animo habere, nolle vos inferri ea mala, quæ linguâ imprecamini. Quin imò plerumque tam vivus est in animo injuriarum, quas accipere vos putatis, sensus, ut credi vix possit, verba vestra bombum tantum esse, qui terreat, sine globo, qui feriat. Sic erit vicinorum nonnemo, qui alterum ad Judicem deferat; hujus sententia compellet ad

numerandum, quod aliunde certò ille novit, se non debere; cum irà ex-candescens, *animam*, precabitur, *hunc tot invadant morbi, ut in pharmaca expendere cogatur argentum omne, quo me emanxit.* Alias oviculam nonnemo rapiet: cum mox; *Tot fures hi maledicti invadantur a Dam-nibus, quod ovis pilos numerat:* Et que sunt aliæ quæ stulta. Ego igitur considerando perturbationis vim, & verba, in quæ illius impulsu prorumpitis, vehementer metuo, ne, qui sic loquitur, seriò non loquatur, & alteri ex animo non optet malum, quod vindicandi furore illi imprecatur. Inter cunctas, seu terrestres, seu aquaticas animantes non est alia, quæ linguâ polleat, præditâ tantâ vi penetrandi, quantâ piscis Porpura dictus. Sufficiat dixisse, non esse tam duram illius è conchiliorum genere testam, quàm penitus penitusque non transforet. Non minore penetrandi vi valere videtur eorum lingua, de quibus dissero; tam profundè penetrat in optando malo, non corporis tantum, sed & animæ illius, quem devovet. Et vultis tamen, ut credam, linguam hanc non minus molem ac blandam esse, quàm sit milentis canicula? Repeto; non possum induci ut credam.

XIV. Et quando unquam verissimilius apparet, sinè peccato malum alteri optari, quàm cum illud optamus malo Dæmoni, contra quem tot execrationum fulmina in sacris exorcismis vibrat Ecclesia? & tamen vel hic agendū cautè, cum animus irà exarsit:

testa-

L. Tb. 2.
2. q. 96.
a. 1. ad
4.

Rom. 2.1

Pf. 77.
54.

L. Tb. 2. testatur enim Sacer Textus, quod dum
2. q. 96. malediciti impius Diabolum, malediciti ipse
a. 1. ad animam suam. Et ratio est, quia cum
 4. maledicere Dæmoni non possumus, nisi
 propter impietatem ejus, eo ipso, quod
 Impius maledicat Diabolo, maledi-
 cit & sibi ipsi; cum eum similitudi-
 ne tam belle exprimat, ut vix filius
 patrem tam ad amissim referre possit.

Rom. 2. 1. In quo alterum judicat, se ipsum con-
 demnat. De cætero execrari Diabo-
 lum non licet cuiquam, nec ob ea,
 quæ à naturâ habet, nec ratione mu-
 neris, quod administrat; quo tamen
 uno ferimè homines ad iram & Im-
 precationes concitat. Non ob ea,
 quæ habet à naturâ, hæc enim à Deo
 sunt, atque ad eò bona sunt: non ob
 manus Tortoris & Carnificis nostri:
 sic enim non aliter eum quàm mini-
 strum & licitorem divinæ Justitiæ con-
 siderare possumus, juxta illud: *Im-*

Pf. 77. *missiones per Angelos malos.* Quod si
 54. ita est, quanto erit facilius, ut quis
 debitos & præscriptos intra limites
 non se contineat, cum simili de cau-
 sâ alium execrat Christum, qui
 quantumcunque alicui molestus sit,
 Dæmon tamen nondum est.

XV. Est & aliud, ex quo conje-
 cturam probabilem admodum capere
 possitis; vos non ferio desiderâsse,
 ut evenirent mala, quæ imprecari
 estis, quia nimirum non diu post, ut
 vos asseritis, vobis videtur, nihil
 eorum vos cupere, maximè cum fi-
 lios, Fratres, & alias similes perso-
 nas, vobis aliâs longè gratissimas exe-
 cramini. Verùm & huic excusationi
 multa occurrunt, quæ reponam. Quid

enim refert, quod non diu post cum
 ad se redit mens, non optetis alteri il-
 lud malum, quod optaveratis tum,
 cum illi malediceretis? satis est, id
 vos optasse tum, cum proferebatis ea
 verba, etsi voto celeriter prætervolan-
 te. Theologorum sententia est, quod
 si quem peniteat voti, cujus se religio-
 ne paulò ante obstrinxerat, certo ar-
 gumento non esse, id non satis deli-
 beratâ voluntate conceptum fuisse;
 cum ad hoc sufficiat assensus quilibet
 brevissimus & propè momentaneus, etsi
 mox aliquem sui illius assensus peni-
 teat. Nec aliud in re nostrâ tenendum
Valent. 1.
 erit, ut gravissimi Doctores affirmant, *3. disp. 3.*
 quorum verba vobis adnumerarem, *p. 2. Gra-*
nisi vos de meâ fide minimè ambigeretis, *l. 2.*
 existimarem. Unde illa penitudo, *e. 72. Ca-*
 quæ plerumque Parentes (& ferme *jet. 22. q.*
 omnes alios) confestim subit, argu- *76. a. 1.*
 mento quidem est, quod cum resedit
 iræ impetus, malum à se admissum
 cognoscant, at non inde argui, certò
 potest, ne prius quidem & cognitum
 & concupitum fuisse malum, dum in-
 diras illas proruperunt. Potest quis
 telum arcu ejaculari, & mox dolens
 optare, ne feriat. An idcirco dice-
 mus non peccâsse, si cum res & ra-
 tio non fineret, illud est ejaculatus.

XVI. Illa tandem se purgandi for-
 mula, aliquibus solennes. *Maledixi*
præcipiti iræ impetu, non odio quo in
Proximum ferar; Etiam non expedi-
 diunt omnia. Re ipsâ enim impe-
 tu ille rationis freno non cæcitus
 nullo negotio facit, ut ira dein in
 odium degeneret, breve saltem,
 mutetque noxiam in grandinem

illam tempestatem, quæ non nisi in pluviam, cum strepitu quidem & sonitu, sed absque damno cadentem, debebat desinere. Non ita facile est, ut vobis videtur, animi imperum effrenem, excusare culpam, propterea, quod tollat necessariam ad peccatum deliberationem & mali cognitionem: neque enim perturbatio ferè tanta est, ut omnem adimet rei vetitæ agnitionem. Vix ulla Ecclipsis sic totum obnubit Solem, ut diem nocte permutter, ne brevi quidem temporis intervallo. Non ita fit: ac proinde, Dilectissimi, pro eo quod sollicitè quaratis rationes, quæ veri speciem tam exigentiam habeant, ad elevandam abusus maledicendi turpitudinem: vellem e quidem excogitaretis potius causas, quæ ad feriat vos emendationem impellant: aliàs vae vobis!

XVII. Utinam non lateret vos, quantam inferatis magno Deo injuriam, dum irati petitis, ut hunc lepra, illum gangræna, alium ulcus pestilens, mors denique alium invadat! Vos cæ ratione Judicis officium occupatis: Deo autem quam interim relinquitis provinciam? non aliàm, quam Licetoris. An hoc meo ex sensu me proferre existimatis? enimverò ita pridem sensit Sanctorum Doctissimus, & quidem subtilissimè, Augustinus, *Certum est, ait ille, quod iudex homo, per se ipsum, Deum non occidit. Iudex dicit: Occide, & Tortor occidit.* Quoties igitur vestrum quis optat, ut Deus è medio eum tollat, qui molestiam ipsi creat, quid agit? loco illum ac gradu mo-

vere vult, & ex Judice Licetorem facere. *Et in quando dicit Domino: Occide, & Deum quæris esse Tortorem.* Et hoc sit Deum habere pro eo qui est? pro, quam meritò hac ille ratione conque-
retur! *servire me facisti in peccatis tuis:* dum tam contemptam ad conditionem cum redigere vultis, ut vestrum ipse Licetorem aut Carnificem agat.

XVIII. Forfitan autem rem tam indignam ab eo petitis tacitè, sic ut præter ipsum exaudiat nemo? imò petitis voce tam sonora, ut nemo non exaudiat: cum vestras fulminare diras non possitis, sine strepitu & clamore tam sonoro, ut cunctos ad audiendum excitet. Hoc autem si accidat, ut accidit lanè quàm crebro, an præter injuriam, quam infertis Deo, non terret vos exempli, quoad peccandum alios inducitis, pravitas? Heu miseros vestros liberos teneros etiamnum! hocine est præclarum illud exemplum, quo ipsis facem inde à primis annis præfertis? Istud vobiscum reputate, quod Deus, dum eos eorum esse Parentes voluit, vos eo ipso constituerit vivam ideam, ad quam vitæ ipsi suæ rationes componerent, & moribus ad unguem exprimerent. Ac proinde dicite ipsi, quod quantumque peccatum vestrum sit futurum, si pro eo, quod ipsos doceatis loqui, ut hominem Christianum decet, idioma à vobis condiscant, quod nisi audirent, vix crederent quemquam eo uti aut posse, aut vel-

m fa-
 Occi-
 em
 hoc
 pro,
 que-
 ccati
 con-
 ut ve-
 ficem
 tam
 sic ut
 imo
 non
 re di-
 & cla-
 d au-
 acci-
 , an
 Deo,
 pec-
 tas?
 meros
 arum
 i inde
 obis-
 n vos
 s eo
 , ad
 none-
 time-
 quod
 it fu-
 ceam
 num
 ant,
 erent
 vel-
 le?

lin. l. 7. le? Vidit olim Roma in ædibus nescio
 cuius Valerii Infantulam, quæ dentes
 matris ex utero secum in lucem attu-
 lerat, & tantus eo prodigio terror ac
 consternatio urbi injecta est, ut tota
 esset in indigando, quid tandem mali
 ferale hoc augurium portenderet. Ego
 autem, parum abest, quin dicam, hæc
 nostrâ ætate infantes omnes jam pro-
 bè dentatos nasci, & annos, dum den-
 tes crescant, non expectare. An non
 enim quotidie observare est, quodd
 etsi per ætatem vix aliquam Apostoli-
 ci symboli partem balbutire didice-
 rint, nōtint tamen, cum bilem illis
 quis moverit increpando, mala ipsi
 varia imprecari, optare ut illum Dæ-
 mon auferat, ut paralyti, ut fulmine
 Deus eum feriat, ut quotquot mole-
 stiz aliquid illis inferunt, collum
 frangant, & his adhuc pejora? cur
 autem istud, & unde? hæc nimirum
 ex Patre, hæc & his similia ex matre
 audierunt toties, cum illi in rebus
 contra votum cadentibus effervesce-
 rent, & malè dociles imitari didice-
 runt. Jure igitur meritissimo Sacer-
 Vates linguas ejusmodi publicè male-
 dicas sepulchris comparat, dum ex
 ijs halitus prodit tam pestifer, ut
 quoties aperiuntur, toties luem sanis
 afflent. Etsi tum maximè Parentum
 ori sepulchri nomenclatio conveniat,
 cum maledictis etiam turpia & blas-
 phemia miscent, quæ vel corâ prosti-
 tuti pudoris mulierculis proferre pu-
 dor sit: linguæ sanè plus quàm semel
 carnales, quæ ætatulam etiam sceleris
 purissimam flagitia docent, Ita

pronuntio, quia ab hac turpia lo-
 quendi libertate facillimus est transi-
 tus ad turpia perpetranda: ex licentia
 turpiter loquendi, sequitur & turpia
 facere. Sic vel ille alienus à fide
 pronuntiavit. Itane igitur vos ve-
 stramet sobolem docere vultis mala
 perpetrare, dum docetis mali loqui?
 Vestra est illa lingua, quæ toties in
 Sanctissimo Evcharistia epulo Deum
 recepit; & hæc non pudeat ad verba
 tam sorda proferenda abuti? Qui
 saniem expuit, visceribus sanis non
 est, & qui maledictis etiam obscœna
 miscet, non potest non animum habe-
 re plenum illis sordibus; quæ per
 os, tanquam pus ferentissimum
 exundat.

XIX. Et verò non nocent tantum
 exemplo ita concitata Parentum lin-
 gua, dum docent similia, sed etiam
 dum eundem furorem, eandem ra-
 biem in eos propagant, quos diris
 suis compefcere laborant. Mare
 concitatum vapores illos irritat, qui
 terræ visceribus clausi tenentur; hi
 autem velut in furorem acti, ipsas
 maris turbas ac tempestatem au-
 gent. Eadem familiarium fors est.
 In his majores mala precantur mino-
 ribus, & his diris isti concitati &
 exagitati respondent Maioribus; &
 respondent haudquaquam timidè:
 & en in Maioribus hæc ratione ge-
 minatur tempestas ac furor; sic-
 que indies longiùs è Christiano-
 rum ædibus Pax ac tranquillitas exu-
 lant.

XX. Deterrimū est, quod liberi ipsi, exultā sensim reverentiā erga Parentes, eō progrediantur, ut in eos diras retorquanc, quibus se devoveri audierunt, parū ad id attendentes, quāto magis ipsos illa dedecant. Si quidem etiā cum in eiusmodi voces prorumpunt, non desiderant ex animo, Parentes iis opprimi malis, quā linguā exoptant, non ideō non graviter delinguunt in patientiā leges, in pietatem ac reverentiā iis debitam, quibus post Deum, tanquam causis sui esse, debent plurimum: quod si autem unquam etiā verē hęc mala evenire desiderant, id sanē est longē pessimum. Prō quantā est inter Christianos inscitia eorum nominum, quibus obstringuntur iis, à quibus vitam acceperunt! Sed si audire lubet, quod res est, hęc ipsę tenebrę pars sunt pęnę, tam gravi noxę respondentis, quā non pauci liberorum indies magis carci oculos aperiunt nunquam, nisi cūm divino Tribunali sistuntur, vitā interim perpetuō inter funestissimas has tenebras ductā, inque iis vitam ipsam abrumpendo, eo planē modo, quem Deus verbis illis formidandis minitatus est: *Qui maledicit Patri suo, & Matri, extinguetur lucerna eius in mediis tenebris.* Hic Spiritus Sanctus medias tenebras culpam appellat; primā siquidem tenebrę illa inscitia sunt, in qua homo nascitur: ultimę tenebrę sunt nox illa funesta, quā Damnatissimā etiā Fidei lux extinguatur, medię autem tenebrę sunt vita in sceleribus acta, in quibus tandem moritur, qui tam

omnem in se peccatū scintillam extinguit, ut eos diris devoveat, quorum ipse beneficio diem aspexit.

XXI. Ex rationibus allatis hęcenus, & aliis, quę afferri adhuc complures possent, si molestus quis esse vellet, duos velim, Dilectissimi, potissimum fructus colligatis, quos ut asserrem Dissertatione hac spectabam unicē. Timorem inquam justum libertatis illius, quā linguę vestrę ad hanc diem concessistis, & decretum firmum ac stabile illam deinceps solertiū frenandi, Dixi, Timorem justum libertatis concessę vestro ori, cūm ex omnibus, quę hucusque in medium allata sunt, pronum sit colligere, quā non difficulter contingere possit, vestris illis Imprecationibus noxam vos graviolem consciscere, quā primā fronte videatur, tum spectando eos, contra quos diras eiusmodi fulminantur, tum iracundiā, tum exempli pravitate, tum alijs, quę comitari plerūque aut consequi solent, damnis consideratis: sic ut dubium jam non sit, quod Deus ipse asseruit, quod scilicet, *Maledictum fructu prostratum in quempiam, superveniet:* id est, *superveniet ei, qui protulit illud.* Facile credi potest, nolle Deum quemquam ex hac hominum progenie Cęlo potiri, Aves, quę rostro erant adlocuto, & ad prędam duntaxat lanandam idoneo, inter victimas offerri Deo non poterant, tanquāmundā. Metuo ego, ne idem factum eos maneat, de quibus nobis sermo. Solet Deus pro suā infinitā Bonitate miserari peccantes, non nego: sed

Prov.
20. 20.

Qui maledicit Patri suo, & Matri, extinguetur lucerna eius in mediis tenebris. Hic Spiritus Sanctus medias tenebras culpam appellat; primā siquidem tenebrę illa inscitia sunt, in qua homo nascitur: ultimę tenebrę sunt nox illa funesta, quā Damnatissimā etiā Fidei lux extinguatur, medię autem tenebrę sunt vita in sceleribus acta, in quibus tandem moritur, qui tam

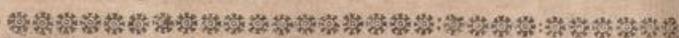
Sup. 1. 6

sed illud etiam animo reputare, non minus illum miseratione eorum moveri, quorum damno peccamus. Et hæc causâ non alia peccata minus paratam habent veniam, quàm quæ Charitati repugnant. Innuere hoc Deus videtur, illo Sapientis effato: *Benignus est spiritus sapientie, & non liberabit maledicum a labiis suis.* Quod idem videtur sonare, ac: Spiritus Divinus est Spiritus benignissimus: quid fiet igitur? non liberabit hominem. Imprecationibus assuetum à panis, quæ ob nocentem suam linguam ipsum manent. *Non liberabit maledicum a labiis suis:* nisi malimus magis ad literam intelligere, quòd ab ipsis labiis suis maledicum non sit liberaturus: An non autem, istud suppliciorum omnium foret atrocissimum? Ego sanè non video, quâ severiore penâ plectere istos Deus possit, quàm ut sinat eos in pessimo suo maledicendi more inveterascere, quem inde à juventute contraxerunt: quem quidem morem ac assuetudinem excusare aliter tubinde sacro arbitro non possunt, quàm ut dicant: *aliter se facere non posse: ita se assuevisse: ira impetu se abripi:* Sic ut denique turpi hoc ac noxio in vitio moriantur, quin unquam vero doloris sentu ab eo in vitâ abhorruerint: Ego sanè eiusmodi linguam in ore meo nollem: videret enim mihi non humanâ, sed serpentinâ linguâ atrâ, colore ipso satis prodente malignitatem, quâ & ipsa intimè laborat, & quàm aliis minatur.

XXII. Dixi secundo loco, carum mihi futurum, si tanquam fructum Dissertationis huius meæ conciperetis decretum stabile & fixum, non peccandi de cætero hoc peccati genere; & quia serâ hæc & constans emendatio tam facilis non est, finem Dissertationi huic imponam, docendo modum ac viam, quæ eâ in re tenenda sit. *Linguam*, si recte S. Jacobus sensit, *nullus hominum domare potest.* Quid igitur factò opus est? An desistendum à conatu irritò, & post multum laborem nihil penitus profuturo? Negat id, S. Augustinus, sed *Serm. 4.* sicut ad domandum elephantem, e- *de Verb.* quum, camelum, & quamvis aliam *Domini.* belluam, quæ nunquam eò reduci potest, ut ori suo frenum ipsa imponat, *quæritur homo*, ita ad domandum hominem Deus quærendus est: *Deus quæritur, ut dometur homo.* Si proinde emendari vultis & corrigi, necessarium est, divinam opem & crebrò, & magnis studiis implorare, demissè confitendo, quòd vestris viribus, vestro nisu id allequi non possitis, tum operis ipsius difficultate, tum pravæ assuetudinis vitio, quòd difficultatem in duplum auget. Precibus his ad Deum fufis necesse est vestram adjungere industriam, tantam omnino, quantam, dummodò velitis seriò, addere potestis. Atque ita, si re ipsâ liberari vultis ulu hoc imprecandi pessimo, aut multam vobis ipsis pœnalem imponite; aut cum animi arbitro transigite, ut ille certam pœnam

penam imperet, quoties deinceps linguâ sic labi contigerit. Emplastrum hoc acre ac morificans sanabit, plagam & diuturnam, & continuo puris fluxu molestant, dummodo ejus usus constans fuerit; nec est, quod de eo ambigatis. Atque ita gemina hæc media, divinam opem quam studiosissimè expetendi, & nihil non ex parte vestrà ad emendationem conferendi, præparabunt animam ad accipiendam à Deo gratiam illam singularem, ut ipse regere ac freno circumducere linguam vestram velit, tum maximè cum irâ impetus aget præcipitem, & nunc ad dexteram, aliàs ad sinistram illam movebit, prout aut divini ob-

sequii ratio, aut proximorum commoda postulare videbuntur. *Hominis est Peccare, Animam præparare, & Domini gubernare linguam.* Deus, qui quod dicit facit, vestris nunc linguis bene precando mutet illas ex pravis in bonas, & ex maledicis in bene precantes, sic ut nunc non aliud, quam fausta omnia, etiam injuriâ læscentibus precari doctæ, mereantur benedictionem illam benedictionum omnium faustissimam, quâ Deus extremo Mandi die Electis omnibus optime precabitur, propterea quòd nullo non tempore eo affectu Proximos, quo se ipsos, sunt profecti.



DISCURSUS X.

De Juramento.

I. Imitatione non caret, quòd tot documentis ipsa nos Natura erudiat ad cautè loquendum. Imprimis enim, si verum est, linguam inter omnia humani corporis membra postremam maternâ in alvo perfici, videtur illa non nisi ægtè dubicque admodum posse induci ad ultimam manum gladio formando admovendam, qui plerumque illi, qui eo nudo, & vaginâ suâ extracto, utitur, plus detrimenti affert, quam emolumenti. Deinde Infantulus vix natus os quidem ad flendum diducit, mox tamen illud etiam adnotâ manu

tegit, tanquàm demonstraturus, quin tamen sciat, quid agat, quâ necessariū sit tacere, & quàm difficile loqui vel inter lamenta. Quam proinde causam esse existimatis, quære S. Basilius, ob quam Natura tot munimentis, internis atquè ac externis, dentibus inquam & labris, linguam circumdederit? Factum id magno consilio, metu nimirum, ne homo tam promptus ad excurrendum linguâ, definitos limites transilat. Et verò an non videtis in limitaneis urbibus, quæ Provinciarum aditus tuentur, quot pontes versatiles demitti, quot portas pandi necesse sit, ut exitus pateat? Fiant hæc omnia timore hostium, in insidiis alicu-

Arist. l. 7. hist. c. 10.

7. 140.
3.

ler. 4. 2.